

УДК 351.96

М. В. Годзюф,
аспірант кафедри управління суспільним розвитком,
НАДУ при Президентіві України

ПОЛІТИЧНА КУЛЬТУРА В КОНТЕКСТІ КАДРОВИХ ВЗАЄМОВІДНОСИН ПОЛІТИЧНИХ ПАРТІЙ З ОРГАНАМИ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ

У статті проведено аналіз поняття і сутності політичної культури в процесі кадрових взаємовідносин органів державної влади з політичними партіями та її вплив на удосконалення цих взаємовідносин. Розглянуто кадрові взаємовідносини політичних партій з органами державної влади як один зі шляхів і механізмів формування високого рівня національної політичної культури.

The article analyzes the concept and essence of political culture in the process of personnel relationships of government authorities with political parties and its impact on the improvement of these relations. The personnel relationship of political parties with government authorities as one of the ways and mechanisms of formation of high level national political culture are observed.

Ключові слова: політична культура, політичні партії, органи державної влади, кадрові взаємовідносини політичних партій з органами державної влади.

Key words: political culture, political parties, government authorities, personnel relations of political parties with government authorities.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Дослідження кадрових взаємовідносин політичних партій з органами державної влади буде не повним і мало-результативним без глибокого аналізу політичної культури учасників цього процесу. Політична культура суттєво впливає на характер, ефективність і особливості кадрових взаємовідносин в політичній владі суспільства, державному управлінні. Разом з тим, темпи і якісні показники успішного становлення і розвитку громадянського суспільства і правової соціально орієнтованої держави в Україні безпосередньо залежать від ціннісного оновлення політичної культури і створення сприятливих умов для процесу, оновлення, насамперед у кадрових взаємовідносинах політичних партій з органами державної влади [7, с. 7]. Зазначене вище підтверджує, що без ґрунтовного комплексного аналізу політичної культури як феномена суспільного розвитку неможливе будь-яке наукове дослідження політичних процесів в рамках галузі науки "Державне управління".

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Проблему політичної культури досліджували у своїх роботах такі вітчизняні вчені: В. Бебик[1], Т. Дзюбко[5], П. Андрущенко[5], О. Ставицька[4], В. Ясинська[9] та інші. Разом з тим, комплексного дослідження політичної культури в контексті кадрових взаємовідносин політичних партій з органами державної влади практично не проводилось.

ФОРМУЛЮВАННЯ МЕТИ СТАТТІ

Метою статті є дослідження політичної культури в процесі кадрових взаємовідносин органів державної влади з

політичними партіями та її вплив на удосконалення цих взаємовідносин, забезпечення органів державної влади висококваліфікованим персоналом.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

У наукових дослідженнях більшість вчених розглядають політичну культуру як невід'ємну складову загальної культури людства, що пов'язана з діяльністю соціальних верств і класів у соціально-політичній сфері суспільства, з їх інституційною творчістю, боротьбою за владу та її використанням. "Термін "культура" (від лат. cultura — догляд, освіта, розвиток) спершу означав функцію, пов'язану з набуттям знань, досвіду. Протягом історичного розвитку в нього вкладався не лише духовний зміст, а й практичний, культура наближалася до людини, розумілася як міра олюдненості суспільних відносин. Культура не є суто духовною субстанцією, обмеженим чинником, який існує лише завдяки свідомості. Це особливого роду об'єктивна дійсність, яка, на відміну від природної дійсності, має суб'єктивне (у розумінні не "свідоме", а "діяльне") джерело походження"[5, с. 344].

Культура "1) у широкому сенсі слова — соціальний механізм взаємодії особистості й соціальної спільноти із середовищем проживання, охоплює сукупність засобів, форм, взірців та орієнтирів, які генетично не успадковуються, а їх відтворюють люди у процесі спільного життя та забезпечують передавання досвіду й розвиток перетворювальної діяльності; 2) у вузькому сенсі — система колективних цінностей, переконань, зразків і норм поведінки, притаман-

них певній соціальній групі, спільноті й людству загалом" [10, с. 447].

Культура охоплює всі основні сфери суспільного й особистого життя і виконує роль механізму регуляції відносин між спільнотами людей, окремими особами, а також всередині людського єства. Низький рівень політичної культури або навіть відсутність останньої призводять до значних негативних наслідків у соціально-політичному та економічному розвитку суспільства, тому в людей виникає об'єктивна потреба оволодіння політичною культурою, механізмами свідомої реалізації себе у політичному житті. "Залежно від особливостей сфери суспільного життя, у якій діє культура, а також її внутрішніх елементів, здійснюється своєрідний синтез культури відповідної сфери..." [5, с. 344—345]. У нашому випадку — політичної культури кадрових взаємовідносин політичних партій з органами державної влади, яка досліджується в рамках галузі науки "Державне управління".

Політична культура показує політичні прагнення та інтереси людей через ціннісну оцінку ними політичних явищ у вигляді певних ідей, поглядів, теорій, духовно-політичних орієнтацій, уявлень та переконань. Політичні цінності та емоції, якими керуються люди, безпосередньо визначають зміст і характер політичної культури, а отже, і моделей політичної поведінки, яку розглядають як "комплекс стереотипів, зразків і стандартів, які становлять моделі і типи політичної діяльності, функціонування чи залучення індивідів, соціальних груп, інших спільнот" [8, с. 18].

Політичну культуру розглядають як поліструктурне, багаторівневе явище. Розрізняють наступні основні структурні елементи або рівні політичної культури:

— когнітивний, який характеризує ступінь і характер інформованості населення про політичне життя. Політичний історичний досвід, знання людства, наднаціональних і національних спільнот є основою розвитку політичної культури. На основі історичного пізнання формується політична свідомість людей, соціальна пам'ять суспільства, затверджуються політичні орієнтири і зразки політичної поведінки, формуються політичні традиції. Збереження, розвиток і примноження політичних традицій — одна з умов політичної стабільності суспільства і прогресивного суспільного розвитку. "Закони і норми, що регулюють суспільні відносини, ухвалені відповідно до національних політичних традицій, сприймаються громадянами не як засіб примусу, а як необхідне явище політичного життя, спрямоване на досягнення загального блага" [4, с. 339—340];

— ціннісно-мотиваційний — визначає ставлення до органів державної влади, політичних партій, інших складових політичної системи та мотивацію участі або неучасті в політичному процесі. "Політичні переконання формуються на основі знань і цінностей як сукупність уявлень, що характеризують політичний ідеал особистості. Іншими словами, це уявлення людей про те, якою повинна бути політична система. Для одних — це демократія, пряма або представницька, заснована на принципі приватної власності; для інших — соціалістична демократія; для третіх — тоталітарні системи, засновані, скажімо, на ідеї національної переваги тощо. Це саме те, що називається ідеологічними перевагами" [4, с. 340];

— діяльнісний рівень — характеризує різні форми участі в політичній діяльності, стандарти і стереотипи політичної поведінки і діяльності. Це найактивніший рівень політичної культури, який свідчить про її високий рівень і якість. "Політична поведінка — це практична взаємодія людини з політичним середовищем, що виражається в певній формі політичної участі. Вона зумовлена політичною свідомістю, з одного боку, і рівнем політичного розвитку

суспільства в цілому — з іншого. Політична поведінка людей виявляється в їхній політичній діяльності і визначає рівень їхньої політичної культури на практиці. Так, людина може цікавитися політикою і бути добре проінформованою, вона може розцінювати діяльність свого уряду як неправильну і навіть шкідливу, але бути байдужою у політичному житті. Це дає можливість говорити або про відсутність у її політичній свідомості почуття громадянської відповідальності, або про відсутність у політичній системі легітимних форм впливу на владу" [4, с. 340—341].

Пріоритет особистості в політичній системі і його визнання людською спільнотою означає виникнення практичних і наукових засад загальнолюдського підходу до політичної культури. До цих засад відносяться пріоритетність особистості стосовно органів державної влади, політичних партій та інших соціальних утворень, правова рівність і визнання, що життя, свобода або інші цінності одного індивіда не є більш цінними, ніж відповідні цінності іншого. Разом з тим визнання того, що кожна особистість в політично-культурному відношенні не є самодостатньою для реалізації своїх інтересів, змушує людину вступати в різноманітні відносини з іншими людьми і спільно шукати і використовувати механізми реалізації своїх інтересів [7, с. 124]. На нашу думку, державне управління розглядається як один з основних механізмів свідомої реалізації індивідом своїх політично-культурних інтересів і його участь у процесі кадрових взаємовідносин політичних партій з органами державної влади. Отже, враховуючи вищезазначене, у нашому дослідженні ми розглядаємо політичну культуру як систему політичних знань, уявлень, переконань, цінностей, оцінок, орієнтацій, норм і моделей політичної поведінки всіх суб'єктів процесу кадрових взаємовідносин політичних партій з органами державної влади, ставлення суб'єктів до цього процесу та взаємовідносини між ними при участі в ньому.

Враховуючи вищезазначене, ми вважаємо, що політичну культуру у процесі кадрових взаємовідносин політичних партій з органами державної влади можна класифікувати за окремими принципами чи критеріями.

Відповідно до включеності у певну політичну систему суспільства розрізняють наступні типи політичної культури: демократичну, авторитарну, тоталітарну та перехідну політичну культуру [9, с. 303].

За характером суб'єкт-суб'єктних відносин в процесі кадрових взаємовідносин політичних партій з органами державної влади, за В. Ясинською, типологія політичної культури виглядає приблизно так:

- культура повсякденної політичної діяльності;
 - культура виборчої (електоральної) участі;
 - культура органів державної влади;
 - парламентська, депутатська культура;
 - політична культура опозиційних сил;
 - культура політичних інституцій та установ;
 - культура громадських організацій та інших об'єднань;
 - політична культура еліт;
 - масова (регіональна) політична культура [9, с. 303].
- З точки зору участі індивіда чи особи в процесі кадрових взаємовідносин політичних партій з органами державної влади, ми виділяємо наступні типи політичної культури:
- політичну культуру громадянина;
 - культуру прихильника певної політичної партії, її ідеологічних принципів;
 - культуру виборця;
 - культуру члена політичної партії;
 - культуру партійного активіста;
 - культуру партійного функціонера;

- культуру партійних керівників;
- культуру партійного лідера;
- культуру державного службовця;
- культуру народного депутата;
- політичну культуру керівника органів державної влади;
- культуру вищих посадових осіб держави.

В.Бєбик запропонував структуру політичної культури, в якій до культури політичних відносин входять:

- культура індивідуальних політичних відносин;
- культура групових політичних відносин;
- культура міждержавних політичних відносин;
- культура ієрархічних (індивід — група — держава) політичних відносин" [1, с. 324].

Розвиток і становлення демократичної держави та громадянського суспільства залежить не лише від розвитку соціально-економічних, політичних відносин у суспільстві і державі, а і від якісного стану політичної культури громадян, суб'єктів влади, зокрема державних службовців, посадових осіб органів державної влади. Відповідальність владних інституцій перед особою і особи перед державою — важливі складові розвитку держави, оскільки забезпечення якісного стану політичної культури у діяльності представників влади, у відносинах з громадянами може забезпечити реальне успішне становлення правової соціально орієнтованої держави в Україні [6, с. 147].

Демократична політична культура завжди національна, тому що в громадянському суспільстві методи розв'язання суперечок, форми організації спільних дій виявляються у структурних елементах соціально-історичної пам'яті й етнокультурної самоідентифікації. Демократична політична культура як механізм подвійного втілення ідеального в практичному та громадянському в політичному не може бути монолітною. За демократизації орієнтованою є не окремі цінності, а досвід успішного демократичного будівництва. "Сутність демократичної культури полягає в діалозі між особистістю, суспільством і владою, що виявляється у здатності налагоджувати канали для передачі вимог громадян, а також для визначення ступеня довіри до політичного керівництва й міри легітимності влади" [1, с. 331].

Ми вважаємо, що зміна найодіозніших лідерів тоталітарного режиму, проведення відносно вільних, демократичних виборів лише частково усуває деякі проблеми в політичній і соціально-економічній сферах і створює початкові передумови для проведення реформ. "У сфері економіки посткомуністичних країн криза, пов'язана з трансформацією планової економіки у відкрите ринкове господарство, не тільки не слабшає, але навіть поглибилась. Таке поглиблення пов'язане як з об'єктивними, так і суб'єктивними причинами, серед яких: руйнація єдиної економічної системи, проінфляційна кредитно-грошова політика держав; серйозні помилки і зловживання при проведенні приватизації" [3, с. 208]. "У період накопичення первісного капіталу та роздержавлення колишньої громадської власності саме номенклатура спровокувала таку соціально-економічну ситуацію, яка дала їй можливість не лише безперешкодно й цілком легітимними методами узаконити своє панівне становище у суспільстві, а й легалізувати накопичені капітали та нерухоме майно, надавши своєму володінню ними правового статусу" [12, с. 712].

Сьогоднішня еліта — замкнута корпоративна каста, яка часто ставить свої вузькокланові інтереси значно вище від стратегічних інтересів самої держави і в якій відсутнє почуття громадянства. Людина без громадянства — тип, витворений, насамперед, практикою тоталітарних режимів ХХ століття. Людина без громадянства, справді, не має ні рідної землі, ні почуття обов'язку перед іншими (крім хіба що сімейного кола), ні розуміння своєї суспільної місії. "Тому

то репрезентанти нової еліти з такою легкістю продають за безцінь національні багатства України і в разі виникнення найменшої загрози своїм статкам і безпеці тікають за кордон" [12, с. 711—712].

Щодо політичної культури української еліти, то через її історичні традиції нової еліти в Україні майже незрозуміла ідея рівного для всіх закону і свободи особистості, а також пов'язаної з нею відповідальності. "Оскільки нині при владі фактично знаходиться другий ешелон колишньої радянської номенклатури, то вона, відповідно, прийняла і запозичила ті зразки управління, які були їй відомі ще з минулих часів. Це і відрив влади від інтересів народу, й ігнорування вимог демократичних сил, слабка зацікавленість громадською думкою, захоплення вирішенням своїх матеріальних забаганок, низький поріг моральних засад, що позначаються на деформації життя всього українського суспільства" [12, с. 711].

Ще однією характерною ознакою трансформаційної кризи посттоталітарних країн, яка, у свою чергу, має серйозний негативний вплив на формування політичної культури в перехідному суспільстві, є зростання частки тіньової економіки в економічній сфері й криміналізація перехідного суспільства. Особливу небезпеку для політичної культури має криміналізація політики в перехідних країнах, або, як її ще часто називають, політична корупція. Політична корупція на пострадянському просторі стала звичним і загальноновизнаним фактором повсякденного життя. В таких умовах важко говорити про політичну активність громадян, легітимність державної влади, її авторитет. Це явище негативно впливає на динаміку економічних процесів, деформує ринкові відносини, веде до зниження політичної довіри виборців до влади і політичних партій, до дискредитації реформ, що проводяться в державі. А це вже шлях до стагнації суспільства, до згорання демократичних процесів, до неототалітаризму [7, с. 209].

На нашу думку, рівень політичної культури індивіда чи особи, що бере участь в процесі кадрових взаємовідносин політичних партій з органами державної влади, є тим "мірилом" чи критерієм оцінки здатності цієї особи виконувати певні політичні чи управлінські функції на певному рівні цього політичного процесу, визначає ставлення і ступінь довіри до цієї особи та структури, яку вона представляє як інших учасників процесу взаємовідносин, так і суспільства в цілому.

Низька політична культура визначає мотивацію, інтереси, поведінку суб'єктів влади, веде до втрати довіри громадян до влади та зумовлює негативне ставлення до неї. Практика державотворення та державної діяльності України показує, що держава і суспільство не мають необхідного рівня не лише політичної, а й загальної культури, який відповідав би сучасним вимогам. Тому на сьогодні актуальним завданням є підвищення рівня загальної і політичної культури всіх учасників кадрових взаємовідносин політичних партій з органами державної влади. Необхідність наявності високого рівня сучасної політичної культури у політиків і державних службовців пов'язана із завданнями, поставленими Конституцією України, — забезпеченням конституційних прав і свобод громадян. Особа з її запитами і устремліннями стає центральною фігурою у структурі держави і суспільства, а органи державної влади зобов'язані охороняти її права [6, с. 148].

Політичну культуру службовців органів державної влади слід розглядати у поєднанні з політичною культурою громадян, соціальних груп, усього суспільства. Вона є частиною загальної культури суспільства, яка створювалася в процесі історичного суспільного розвитку, працею наступних поколінь нашого народу та всього світового співтовариства. "Державні службовці — це ті ж громадяни Украї-

ни. Справа лише в тому, що, на відміну від громадян, вони застосовують чинне законодавство щодо інших громадян, представляють державу (публічну) владу". Володіти високою загальною, професійною і політичною культурою державні службовці можуть лише за умови, що і всі громадяни, все суспільство має високу культуру [6, с. 150—151].

Конкретні вимоги до рівня політичної культури державних службовців залежать від органу, в якому здійснюється служба і характеру виконуваної роботи. Однак, нижче зазначена низка вимог має загальний характер і стосується всіх осіб, які перебувають на державній службі: відданість народу України; пріоритет інтересів держави, прав і свобод людини і громадянина перед особистими або корпоративними; професіоналізм, досвід і навички, необхідні для успішного виконання службових завдань і функцій; вміння на практиці застосовувати досягнення сучасної науки управління; добросовісність, ввічливість, коректність, шанобливе ставлення до громадян, підлеглих і керівників; висока загальна, політична культура та культура спілкування; високі моральні якості; знання справи, адміністративні (управлінські) здібності; вміння оцінювати працю інших працівників, заохочувати, притягувати до себе людей своїми знаннями і поведінкою, уникати створення конфліктних ситуацій, а в разі виникнення негайно їх усувати; вміння налагодити належний контроль за роботою підлеглих; вміння налагодити нормальний психологічний клімат у колективі, культура мови, діловодства тощо. Головна увага в дослідженнях, як правило, зосереджується на проблемах якостей працівника державного апарату, його культурі та культурі управління, оцінці особистих якостей. Серед них зазначаються: освіченість, вихованість, соціальні та технічні знання, тактовність, чесність, твердість, здоровий глузд, здоров'я, вміння налагодити правильні відносини в колективі з підлеглими і керівництвом, кваліфікація і діловитість тощо [6, с. 153—154].

Політична культура державного службовця безпосередньо пов'язана з його загальною та діловою культурою. "Важливою рисою сучасних державних службовців, поряд з професійною підготовкою, має стати турбота про підвищення рівня своєї загальної культури, добросовісне служіння народові України, відданість йому, неприпустимість проявів свавілля, байдужості до запитів громадян, їх правомірних дій та вимог. Ввічливість, коректність, висока культура спілкування, шанобливе ставлення до громадянина — важливий обов'язок державного службовця. Безумовно, і поза межами державної служби він має уникати дій, які можна розцінити як використання своїх службових повноважень у власних або корпоративних інтересах, які можуть негативно вплинути на репутацію державного службовця. Кожний державний службовець зобов'язаний пам'ятати про своє призначення — сприяти утвердженню пріоритету прав і свобод людини і громадянина, допомагати їм у здійсненні прав і свобод, не вимагати виконання не передбачених законом обов'язків, виробляти у громадян впевненість у тому, що їм сприятимуть і нададуть необхідну допомогу в усіх правомірних діях" [6, с. 156].

Разом тим, залучення громадян до процесу кадрових взаємовідносин політичних партій з органами державної влади є одним з основних шляхів формування політичної культури та підвищення її рівня. Необхідно зазначити, що з політичною системою взаємодіють різні інститути громадянського суспільства, що певною мірою беруть участь у формуванні політичної культури, а саме: органи державної влади, політичні партії, громадські організації і рухи, церкви, засоби масової інформації, бізнес, наука, освітні установи, сім'я, трудовий колектив, клуби і організації за інтересами. Але, в першу чергу, "діяльність держави щодо визначення моделей політичної поведінки, формування і закріплення

національних політичних символів через прийняття законодавчих актів визначає найважливіші параметри політичної культури. Коли держава бере на себе ідеологічні функції, вона безпосередньо активно включається в процес формування політичної культури" [4, с. 350].

Інший, не менш важливий шлях формування політичної культури — політична, ідеологічна, виховна й організаційна діяльність політичних партій, які закладають основи політичної культури громадян. Саме діяльність політичних партій формує у громадян ставлення до партій і партійних систем, уявлення про місце партій у політичній системі суспільства, про кадрові відносини між партіями і органами державної влади [4, с. 351].

Ми вважаємо, що політична культура українського народу на сучасному етапі суспільного розвитку має постколоніальний характер. Вона не є монопольною чи тим більше офіційною, але вона ще функціонує за інерцією. "Це доводить мовна проблема, комплекси національної меншовартості, нездатність до адекватної оцінки власних національних інтересів, схильність більше розраховувати на зовнішню допомогу, ніж на власні сили" [4, с. 356].

На сьогоднішній день у політичній культурі відмічається зростання недовіри до влади, відчуження громадян від політичного процесу, дистанціювання людей і громадянського суспільства в цілому від органів державної влади. При таких тенденціях суспільного розвитку значно зростає роль політичних партій як посередника між громадянським суспільством і державою. Якраз політичні партії в процесі кадрових взаємовідносин з органами державної влади мають можливість побороти ці негативні тенденції, пробуджуючи інтерес громадян і залучаючи їх до цього політичного процесу, відбираючи громадян з високим рівнем політичної культури для роботи в партійних структурах та для делегування в органи державної влади всіх рівнів.

На даному етапі суспільного розвитку "для України актуальною є проблема радикального оновлення, трансформації посткомуністичної політичної культури в національну, суверенну, демократичну як за змістом, так і за духом" [4, с. 357].

Одним з головних завдань є формування національно-державницької політичної культури у більшості населення. Необхідно зазначити, що український народ вже має стійку вертикальну ідентифікацію, яка означає наявність не лише чіткого зв'язку зі своєю нацією-державою, а й почуття патріотизму, визнання та захисту незалежної держави як цінності. Одночасно відмічається наявність різних типів і пластів у нашій політичній культурі, тобто горизонтальний регіоналізм політичної культури. Найбільші розбіжності в ціннісних уподобаннях та політичних прихильностях ми можемо бачити між Заходом і Сходом. Захід традиційно налаштований на євроінтеграцію, а Схід віддає перевагу проросійській інтеграції. Звичайно, центральний регіон характеризується поміркованими політичними орієнтаціями [11, с. 209—211].

Відповідно до статті 3 Закону України "Про політичні партії в Україні", політичні партії в Україні створюються і діють тільки із всеукраїнським статусом, що сприяє об'єднанню суспільства [2]. Разом з тим, діяльність політичних партій під час останніх виборчих компаній була направлена на те, щоб будь-якою ціною захопити владу, навіть роздираючи суспільство навіп, паразитуючи на горизонтальному регіоналізмі української політичної культури, що приводить до значних негативних наслідків у суспільному розвитку.

Тому ми вважаємо за доцільне запропонувати законодавчо зобов'язати усіх учасників політичного процесу кадрових взаємовідносин політичних партій з органами державної влади дотримуватись і сприяти формуванню і розвитку основних складових української національної політичної культури, для чого внести відповідні зміни до існу-

ючої нормативно-правової бази: насамперед, виборчого законодавства, Закону про політичні партії, врахувати цю пропозицію при прийнятті закону про опозицію та закону про державну службу у новій редакції тощо.

Сьогодні в Україні відбувається становлення політичної нації, що погребує нових світоглядних орієнтирів, чіткого визначення національної ідеї та її популяризації, побудови правової держави й громадянського суспільства, що сприятиме якісним змінам у суспільній політичній культурі.

Отже, відповідно до сучасного стану державницького розвитку України, в основу процесу кадрових взаємовідносин політичних партій з органами державної влади та формування національної політичної культури повинні бути покладені насамперед наступні ціннісні орієнтири та завдання:

По-перше, необхідно змістити акценти з боротьби "проти" і "за" на творення "в ім'я" держави, нації, людини на основі злагоди, толерантності, захисту національних інтересів.

По-друге, в основі націотворення повинна лежати ідея поліетнічної, соціальної, політичної злагоди на основі загальноприйнятної мети — духовного піднесення і матеріального добробуту людини в економічно й соціально міцній, духовно багатій, правовій державі.

По-третє, держава у даній системі вартостей тепер мислиться не як самомета, а як інструмент, що забезпечує досягнення мети як засіб самоутвердження нації.

По-четверте, Україна повинна бути найвищою цінністю для всіх її громадян як їхня спільна Батьківщина в існуючих кордонах.

По-п'яте, повинна забезпечуватись правова рівність громадян України, їхня духовна та культурна цілісність і самобутність, що є важливим чинником консолідації нації.

По-шосте, повинна культивуватись як національна самоповага, патріотично орієнтована діяльність як спосіб самовираження особи, так і культурна й психологічна сприйнятливність до прогресивних надбань інших націй.

По-сьоме, громадяни України повинні усвідомлювати свій майбутній розвиток як результат співпраці у громадянському демократичному суспільстві [6, с. 254—255].

Окрім того, необхідно зазначити, що національна політична культура повинна орієнтуватися у своєму розвитку на кращі зразки духовно-історичної спадщини українського народу, враховуючи також загальнолюдські цінності [7, с. 47].

ВИСНОВКИ

Рівень політичної культури індивіда чи особи, що бере участь у процесі кадрових взаємовідносин політичних партій з органами державної влади, є тим "мірилом" чи критерієм оцінки здатності цієї особи виконувати певні політичні чи управлінські функції на певному рівні цього політичного процесу, визначає ставлення і ступінь довіри до цієї особи та структури, яку вона представляє як інших учасників процесу взаємовідносин, так і суспільства в цілому.

На сьогоднішній день у політичній культурі наявне зростання недовіри до влади, відчуження громадян від політичного процесу, дистанціювання людей і громадянського суспільства в цілому від органів державної влади. При таких тенденціях суспільного розвитку значно зростає роль політичних партій як посередника між громадянським суспільством і державою. Якраз політичні партії в процесі кадрових взаємовідносин з органами державної влади мають можливість побороти ці негативні тенденції, пробуджуючи інтерес громадян і залучаючи їх до цього політичного процесу, відбираючи громадян з високим рівнем політичної

культури для роботи в партійних структурах та для делегування в органи державної влади всіх рівнів.

Діяльність політичних партій під час останніх виборчих компаній була направлена на те, щоб будь-якою ціною захопити владу, навіть роздираючи суспільство навпіл, паразитуючи на горизонтальному регіоналізмі української політичної культури, що приводить до значних негативних наслідків у суспільному розвитку країни. Тому ми вважаємо за доцільне запропонувати законодавчо зобов'язати усіх учасників політичного процесу кадрових взаємовідносин політичних партій з органами державної влади дотримуватись і сприяти формуванню і розвитку основних складових української національної політичної культури, для чого внести відповідні зміни до існуючої нормативно-правової бази: насамперед, виборчого законодавства, Закону про політичні партії, та врахувати цю пропозицію при прийнятті закону про опозицію та закону про державну службу в новій редакції тощо.

ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Результати цього дослідження можуть стати основою розробки пропозицій щодо шляхів і механізмів формування високого рівня національної політичної культури в процесі кадрових взаємовідносин політичних партій з органами державної влади.

Література:

1. Бебик В.М. Політологія: наука і навчальна дисципліна: Підручник. — К.: Каравела, 2009. — 496 с.
2. Закон України "Про політичні партії в Україні" // Відомості Верховної Ради України. — 2001. — № 23: <http://www.rada.gov.ua/>
3. Крисаченко В.С. Українська політична нація: генеза, стан, перспективи В.С. Крисаченко, М.Т. Степико, О.С. Власюк та ін. За ред. В.С. Крисаченка. К.: НІСД, 2004. — 648 с.
4. Політологія: підруч. для студ. юрид. спец. вищ. навч. закл. / М. І. Панов (керівн. авт. кол.), Л.М. Герасіна, В. С. Журавський та ін. — 2-ге вид., перероб. і доп. — К.: Концерн "Видавничий Дім "Ін Юре", 2005. — 520 с.
5. Політологія: підручник / І. С. Дзюбка, К. М. Левківський, В.П. Андрущенко та ін. За заг. ред. І.С. Дзюбка, К.М.Левківського. — 2-ге вид., випр. і допов. — К.: Вища шк., 2001. — 415 с.
6. Правова культура в умовах становлення громадянського суспільства: монографія / За ред. проф. Ю.П. Битяка та доц. І. В. Яковюка. — Х.: Право, 2007. — 248 с.
7. Правосвідомість і правова культура як базові чинники державотворчого процесу в Україні: монографія / Л. М. Герасіна, О. Г. Данильян, О. П. Дзьобань та ін. — Х.: Право, 2009. — 352 с.
8. Проблеми модернізації політичних систем сучасності: монографія / П 78 м. І. Панов (кер. авт. кол.), Л.М. Герасіна О.Г. Данильян та ін. За заг. ред. Л.М. Герасіної, О.Г. Данильяна — Х.: Право, 2008. — 320 с.
9. Цюрупа М.В., Ясинська В.С. Основи сучасної політології: підручник для студентів вузів / Авт. кол.: Цюрупа М.В. — К.: Кондор, 2009. — 354 с.
10. Черниш Н.Й. Соціологія: підручник за рейтингово-модульною системою навчання. — 5-те вид., перероб. і доп. — К.: Знання, 2009. — 468 с.
11. Штанько В.І., Чорна Н.В., Авксентьева Т.Г., Тіхонова Л.А. Політологія: Навчальний посібник. — Видання 2-е, перероблене та доповнене. — К.: Видавництво "Фірма "ІНКОС", Центр учбової літератури, 2007. — 288 с.
12. Юрій М.Ф. Соціокультурний світ України: монографія. — Видання 2-е. — К.: Кондор, 2004. — 738 с.